

У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕОНИК 6. АПРИЛА 1887.

ГОДИНА XII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 8.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења поварине дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРОЛОГ

ОД МИЛОРАДА П. ШАПЧАНИНА.

Стити се старих дана
Човеку је вазда драго;
Пријатна је успомена
Од најлејиших лепице благо.
Може минут', што је драго,
Понизит' се што нас диви,
Ал' ружична прошлост напи
Весели нас док смо живи.
Често дођу дани тенки,
Поразе нас слике црне,
На једини лепа прошлост
Не да сричу да утрне.

Ето данас, гости драги,
Тенико ли се напред једри.
Не знам зашто. Ал' тек дана
Випше мутних него ведри'.
На народном небу дрми
Многи облак мрк и таван,
Утревни пут негдашњи
И стрмен је, и нераван.
Што су били идеали,
Сад су често голе сени:
У копиници место ичела,
Многе осе и стриљени.

Ал' све има свога краја,
Па и доба што сад вија:
Овладаће права знања,
А поред њих појезија.
Па бар пуст'мо данас душу
Да с' у светлом добу гости,
Да се сунча на зрацима,

Што дониру из прошлости.
То вам беше ејајно доба,
Пуно блеска, пуно жари:
Прићимо му ближе, да нас
И загреје и озари.

Истутыла с' четресосма,
С пьом и пусти санак оде;
Народи су главе ногли,
Ни крајичка од слободе.
Кинте Немци, Дајчнемаци,
Панонија гробље поста;
Наопако и помагај,
Да та тмора дуже оста!
Октобарски устав сину,
Као дуга после дажда,
Народи се отрогше,
Угаси се стара вражда.
Срби, Угри и Румуни,
Сви прогоне на рад живо, —
Благо оном, кој' те даје
И гледао и ужив'о!
Поборници, самозванци,
Радили су хитро, журно,
А уз песму протекло је
И по које вече бурно.
Цвет народни, узор-ћаџи,
Латиш се пера орин,
А међу њима „Српски Дневник“
Коловоћа неуморни.
На народној њиви бруји,
Сложно плуже млади, стари,
К'о по зими дугој, јутој
Вредне ичеле и ратари.

У то доба, из равна Баната,
Из Чанади, дружиница стиже;
Слободе је вихор подузео,
Па долете своме јату ближе.
Нови Саде, хајд' отвори двери!
Дошли су ти путници — актери,
Донели су многу глуму нову —
Па и стару Битку на Косову,
Брзо, брате, кајати се не ћеш!
Ај, да видиш из времена стара
Раваницу, Рада Неймара,
Старца Југа, Милош Обилића,
Деветоро браће Југовића,
Кнез Лазара са круном на глави,
Драги камен баш ка' онај прави!
За плашт царев тобар блага дато,
Премива се као право злато!
Сумњичин ли? У театар иди,
Па рођеним својим оком види!
Газда Рака из Хлебна сокака
Сео за пањ, а до њега бака;
Око њега многе калфе младе,
Погле главе на живахно раде.
„Журите с', децо, не жалите рада!
„Ви сте данас дика Новог Сада.
„Ког'ко 'ваких ципелара има,
„Који нију чизме царевима?
„Ти, Миленко, фрушкогорски тику,
„Шијеш чизме самом Обилићу,
„Док то чују фрушкогорци твоји
„Сваки ће те вином да напоји.
„Шт' је лашње, него када нијеш —
„Пази добро, да се не опијеш!
„Па ти, Гојко, да виши твоје хвале,
„Док по Јабљу скупиш своје ламе!
„Свршимо ли посао до мрака,
„У театар водиће вас Рака".

На то бака, та доброта права:
„А шта ли се данас изиграва?"

„Ако ли ме памћење не вара,
„Владимир је, мислим, и Косара."
„А што није Свет'слав и Милева?"
„Није нег' још твоја Геновева! . . .
„Морам ићи да молим актере,
„Да још за те имају на уму
„Двор весели Иве Загорице
„И Милоша у Елисijuму."

А шта ли се истом код Саборне збива?
У дому Минерве омладина живи,
Занео јој машту нови народ бински,
Ни да чује вине грчки и латински,
Заман катихета с библијом се мучи,
У хришћански наук нико ни да кључи;
Бадава квадрати, бадава рачуни,
Док мрдну кредом, сваки се забуни.
А на мани, белај, још црње и горе!
Нит' се виде земље, ни познаје море.
Честитога учу како да не текне:
Милан увек први, а сад ни да бекне!
Нико није вине на правилној стази,
Сустало учење, а закон се гази.

Професорски савет у књижници сађе
Да просуди хладно, да помоћи нађе.

„Дисциплине нема, нереди се миоже,
„Добро ј', изузетно, поступати строже.
„Не стегнемо ј' мало, дете је к'о дете, —
„Смислите, па рец'те, шта ми светујете?"
Управитељ тако, па у сабор гледну —
Свак гледа преда се, па нико ни једну.

„Памтим младост, памтим, то је доба враже
„Питате ли мене, поступимо блаже!
„Није нам ни озго ништа на жуљ нало, —
„Пустимо ми младеж, да с' истутићи мало."
Ту старог колегу (јер је благост слађа)
Подунрење сложно ева господа млађа.
И тек што вечерњи насташе сумраци,
А већ партер крајњи заузели ђаци.

Онда беше и младића
Жалоснога бића;
У потиуном смислу речи
Правих фићфирића.
Родитељи зло водили
Свој нараптај млади,
Једини им брига била:
Синак да не ради.
Кад већ бабо тече, на што
Да раде и уче?
Сиротињске ј' деце вине,
Па нека се муче!
Родитељи у гроб легли,
Ал' с' и време мења:
Њихне мазе постадоше
Жалосна створења. . . .

(Свршиће се.)

Позоришна прослава.

Дено је било оно време, кад је поникло народно позориште. Први сунчани зраци бацали су своју румен на све народе ове простране монархије. По неки зрачак доширао је и до заборављеног народа српског. Положај наш у оно време није био лак. Једни су нас заборавили, други су нас мрзили, али ако и и немо савладали те тешкоће, ми смо лакше пролазили, јер нас је крепило уверење, да кад свима буде добро у овој монархији, да и нама не може и не сме бити рђаво. Било је то доба српских нада и српских жеља, а и српског одушевљења и српског веровања у болу будућност. Изгледало је, да ћемо скоро доћи до своје цели, и да ће народ после толиких неприлика и невоља једном одахнути душом.

А зар није српски народ имао повода, да се нада? Заузимањем млађих снага, српска политика добила је одређенији облик и измирила се с новим временом, тражећи у уставној слободи гаранцију за пародан живот.

Српска књижевност постала је свежија и раширила се и по онсегу и по унутрашњој вредности. Наука је добила у српском народу озбиљније борце. Српска појезија већ је била на народној основи, и читаво коло нових песника, које се напојило на чистом извору народне појезије, дало је српском песничтву нови полет и праву веитачку вредност. Тешка борба око језика и правописа, коју је водио Вук и Даничић, била је већ крају приведена и победа потпуно осигурана. Корнел Станковић у великој сабирао из народног појања и певања грађу за српску музику. При том је била по школама српска омладина, која је по спреми, доброј вољи, тојлом родољубљу и великој озбиљности улевала најленије наде за будућност.

Оно време било је као наручено, да се појави и народно позориште, као расадник позоришне вештине и као најбољи помагач драмској појезији.

Велике су заслуге, које је народно позориште стекло за наш народ за ових двадесет и пет година.

Оно је у нашем народу одржавало и будило свест, износећи старе и миље слике из наше прошлости. Оно је било прибежиште племенитијум осећајима, кад су ти осећаји били у опасности да угину. Оно је утврдило око себе дарове, који би иначе угинули или за вештину остали незнани и непознати. Оно је, штујући од варони до вароши, од села до села, одржавало заједницу међу раскиданим деловима овостраног Српства. Оно је штитило српски језик,

где му туђинштина прети. Оно је припомогло, да се народно позориште подигне и у слободној српској држави.

Том народном заводу стојала су малена средства на расположењу. Кад се премери, шта је народ за ово време добио од народног позоришта, а шта је онет дао, видиће се, да је много више примио, него што је издао. Народно позориште је истрајно и благодетно утицало на ум и срце народа, с тога је и постајало саставни део народног живота у овим земљама.

Сретна је мисао, да се прослави двадесетпетогодишњица тог народног завода, који је многе тешкоће преметну преко главе, и тиме што постоји, понаша се од велике вредности. Бар тај завод жив је сведок, да у нас није све од прелазне вредности. Поклонимо му се! Многи Србини са позорище утврдио се у својој народности, многа узвишене мисао са позорище пројрчила је себи пута, док је доспела и раширила се куд треба; многа врлина одомаћила се, прелазећи са позорище у средину народну; многи порок угинују, кад му је на позорници очитана смртна пресуда; многа слабост прво је на позорици исмејана и тим путем претучена. Много српско чело разведрило се, кад се налазило близу „дасака, што свет значе.“

За то сви треба да смо благодарни пародном позоришту и да достојно прославимо његов постанак. С пијететом треба да гледамо на тај народни завод, који нам је толика добра учинио.

То поштовање треба да се у најлепшој светlosti помоли пријиком ове прославе.

Ове културне светковине имају свог великог значаја, јер доказују, да се народ уме да одушевљава за оно, што је лепо и узвишене.

Двоструку вредност имају таке светковине за народ, који је у оваком положају, као што је наш. Таке светковине потврђују, да смо још живи и да добро разумемо, којим путем нам ваља бродити, да се као народ можемо сачувати и одржати у мору туђинштине.

Ми треба уједињеним силама да прославимо ову ретку светковину, која на сваки начин у првом реду служи на част народу, који је овај свој завод одржао и који се и од сада његовом помоћи може одржати.

Само народ, који делом посведочава своју свест, и који брижљиво негује културне изданке, може постојати и вредан је да постоји!

Н. Ј.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

ПРВА СВЕЧАНА ПРЕДСТАВА У ПРОСЛАВУ 25-ГОДИШЊИЦЕ СРП. НАР. ПОЗОРИШТА

І. ДАН.

У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕДЕНИК 6. АПРИЛА 1887.

РАСПОРЕД:

I. Поздрав дра Лазе Стакојевића.

II. Пролог, од Милорада П. Шапчанина, говори Д. Ружић, управитељ српске народне позоришне дружине.

III. Свечан говор, говори А. Хаџић, подначеоник.

За тим:

ПРИЈАТЕЉИ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 ЧИНУ, ОД Л. ЛАЗАРЕВИЋА.

ОСОБЕ.

Господар Гаја, осиромашени богаташ	Лукић.
Јелисавета, његова жена	С. Вујићка.
Аца, ишпан	Ружић.
Доктор Станислав	Миљковић.
Дима, богати Грк у селу	Добриновић.
Петар } слуге господара Гаје	Лазић.
Стеван } Збива се на пољском добру господара Гаје.	Васиљевић.

У уторак 7. априла друга свечана представа: „ИЗБИРАЧИЦА.“ Шаљива игра у 3 чина, с певањем, од К. Трифковића. — За тим: „ПРЕКИ ЛЕК.“ Шаљива игра у 1 чину, написао Мита Калић.

Слободне улазнице не важе ни за једну од пет свечаних представа позоришних.

Улазнице могу се добити у позоришној инсаринци од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7½ А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.